

Sisukord

SIIDISABADE RÜHMA JUTUD	3
OMALOOMING.....	8
KULLALINDUDE RÜHMA JUTUD	9
OMALOOMING.....	15
VÄRVUKESTE RÜHMA JUTUD.....	17
OMALOOMING.....	22
SIISIKESTE RÜHMA JUTUD	23
OMALOOMING.....	31
SIRTSUKESTE RÜHMA JUTUD	32
OMALOOMING.....	36
ÕNNELINDUDE RÜHMA JUTUD	37
OMALOOMING.....	40
RAEKÜLA LASTEAIA LINNUPERE LAUL	41
NÄIDEND.....	41

SIIDISABADE RÜHMA JUTUD

VAHVA VARBLANE

Harri Jõgisalu

„Viletsad, viletsad! Kardate kassi!“ sirtsus keset õue keksiv värb. Ise oli alles hiljuti pesast välja lennanud, aga säutsus kõigist valjemini ja pidas ennast väga julgeks linnuks.

Kui vanad varblased õue tulnud koera või kassi eest vurinal katusele lendasid, jäi tema maha.

Keksis ringi või napsas kanade toidunõust nokatäie.

Nende tempude eest sai ta varblasepapi käest mitu korda tutistada, aga see ei aidanud midagi:

ikka tõusis kassi eest alles viimasel hetkel lendu ja käratses pealegi.

Kes aga noore värvukese tähtsusest midagi ei pidanud, oli hallikriim kass- väikeste kriimude ema. Küll oli kaval loom: pikutas trepil ja pigistas silmad kinni, aga sellegipoolest nägi, mis õuel sündis.

Varblaste parv istus hommikust saadik katusel, sõimas kasse, kes pikemat aega trepil kõssitasid ja sel moel varblaste pugud tühjaks jätsid.

Väikest värvu tüütas selline kükitamine ja ta lendas trepi ette teele.

Keksis natukehaaval kassidele lähemale. Ühe silmaga sihtis kasse, teisega toiduiva.

Ainult korra jõudis nokaga lüüa, kui oligi käppade vahel. Pea kohal välkusid hirmsad kihvad ja värvukese ots oli niisama hästi kui käes...

Õnneks ulatusid röövli küüned vaid varblase sulist saba rapsata- linnuke sai poolkogemata lendu, kuid ilusast harkis hännast polnud enam tutsugi järel.

Nüüd säutsub väike varblane kõrgel katuseharjal ja ei tule maha isegi siis, kui õue pole kassi varjugi.

„Käopoja tänu“ lk. 12 „Eesti raamat“ Tallinn 1967

ELUKOOL

Jaan Rannap

Kui Kõverkuuse varesepesa neli poega suled selga ja kaelad kandma said, arvas vanavares olevat õige aja neile kool korraldada ja õpetuse jagamisega alustada. Pojad pesaservale ritta seadnud, käskis vanavares neil pilguga ümbrust haarata.

Pojad pungitasid silmi. Mida siin haarata oli? Pilt, mis lehtpuudest ümbritsetud kuuse otsast paistis, oli neile pähe kulunud. Kivikünka talu rookatused, lapike söötis nurme ja taevaga kokku kasvanud tume metsaviirg. „Teame, teame. Juba nähtud,“ kädistas noorpere.

Vanavares vangutas pead.

„Või teame, või nähtud! Kas teie arvate, et maailm on nii pisike, nagu meie kuuse otsast paistab? Et nurmetaguse kuusikuga on lõpp? Oi, oi ullikesed! See, mida teie siit näete, on alles maailma algus.“

Vanavarese jutt võttis noorpere elevile.

„Mis siis maailmas veel on? Räägi, räägi meile,“ nõudsid neli nokka.

„Noh, seda ei jõua ühe korraga üles lugedagi,“ saputas vana sulgi. „Kuusiku taga on Kureniidu talu seakoppel, suur sigade söögiküna värava kõrval. Ole aga mihkel ja hüppa õigel ajal jaole. Siis on seal kanaaed, kuhu kah head ja paremat pillutakse...“

Praegu on meil suvi. Päike paistab, turi on soe, kui otsid, leiad mõnes puudetukas ikka pesakese, kus muna ootab nokkanapsamist. Aga see ei jää igavesti nii. Ühel päeval on kohal sügis...“

See oli varesepoegadele uudiseks. Sügis? Missugune ta on?

„Märg,“ raputas vanavares sulgi. „Külm. Ei enam ühtki linnupesa, kust pruukostiks võiks munakese leida.“

„Ui, ui, ui!“ võdistasid varesepojad. „Ei taha sügist!“

„Kes teie tahtmist küsib,“ ei mõelnudki õpetaja õpilasi lohutada. „Mis tulema peab, see tuleb. Ja sügise järel tuleb talv. Külmaga, mis kondid kangeks võtab.“ Vanavarese suled tõusid iseenesest kohevile. Asjade käigu paratamatus kohutas teda ennastki. Ei maksnud õpetusega liialt rutata. Las pojakesed- pisikesed sirguvad veel.

„Kraaks!“ pani vanavares loengule punkti. Suvel suvised tegemised. Kus ta eelmisel hommikul värsket rästapesa märkaski? Kolm nokavahet elektriliinimastist vasakule, said õppurid suuna kätte. Eks oli aeg neil iseseisvat tegutsemist proovida.

Pea tiiva alla pistnud, nautis vanavares kodurahu. Pikalt ta tukastada ei saanud. Hirmus kära täitis taevaluse. Laperdades põgenes pesa noorvägi kaitsva kodu poole, hoope jagavad rästad kannul.

„Mulle löödi valusasti kuklasse,“ nuttis vanim poegadest.

„Mina jäin sabasulest ilma,“ kurtis järgmine.

„ Oi elu, oi valu,“ kaebas kolmas. „ Kõik küljed tulitavad. Mis see siis nüüd oli?“

„ Elukool, elukool!“ teadis tark vanavares.

„ Jänese poeg juss ja karu poeg kusti“ lk.38, Tiritamm, Tallinn, 2005

KUIDAS NUUSU LINNUPESA EHITAS

Idee autor Rita Tali

Nuus ja Feliks olid tugitoolis pikali. Kevadiselt soe päike paistis aknast tuppa otse nende peale ning neil oli soe. Vahel sirutas ennast Nuusu „ mmouahhh“, siis aga omakorda Feliks „urahhh“.

„Kodus on hea olla,“ ütles Feliks.

„ Jah, on küll,“ kinnitas Nuusu rahulolevalt.

„See on hea, kui sul on kodu,“ ütles Feliks.

Nuusule tundus, et mõnusast pikutamisesest ei tule hommikupoolikul midagi välja, sest Feliksil paistis igav olevat. Feliks oli vait.

Siis turgatas Nuusule üks mõte pähe: „ Igaühel peaks olema kodu!“

„ Mmm, mis sa sellega mõtled?“, päris Feliks uniselt.

„ Ma mõtlen, et päris kõigil pole vist kodu.“

Feliks liigutas vaid kõrva. „ Noh, ma mõtlen, et kodututel ja kaisukarudel poeriulitel pole ju oma kodu“, jätkas Nuusu mõtlikult.

Nuus hääli oli päris murelik.

„ Kes on kodutu?“, ei saanud Feliks aru, „kuidas saab keegi kodutu olla?“

„ Igaühel on ju kuskil kodu, või.... miski kodu moodi.“ arvas ta.

„ Mõnel võib kodu katki olla, või pole valmis ehitatud, või on hoopis lagunenu,“ arutles Nuusu.

Feliks oli end vahepeal selili keeranud, ta oli kuulnud väljas siristamist.

Feliks vaatas akna taga kasvava kase otsa ja nägi seal kollase kõhuga linnukest. Too keksis siis-sinna, tegi veel sirtsuvat häält ja vurps! läinud ta oligi.

„ Linnud!“, sosistas Nuusu, lindudel on ka kodud“

„ Tegelikult on neil pesakastid“, teadis vahepeal tuppa tulnud Rita. Meie kase otsast kukkus üks kast sügisel maha.

„ Kuidas need pesakastid puu otsa saavad, nad ju ei kasva seal?“, tahtis Feliks teada.

„ Minu issi teeb ja paneb puu otsa.“ ütles Rita.

Nuus kiikas aknast välja vaadata: „Siin on vähe pesakaste.“

„ Meil on silmnähtavalt vähe pesakaste“, kinnitas Feliks. „ Iga puu otsas üks. Ja ühe otsas polegi.“

„ Sealt see alla kukkuski“, teatas Rita.

„ Siis on ju linnupere ilma koduta, kui nad tagasi tulevad“, istus Nuusu nõutult maha.

„ Kustkohast nad tagasi tulevad?“, päris Feliks. Tema arvates olid linnud ühed siutsuvad olevused, kes puu otsas sirtsusid ja säutsusid ning vahel päris kõva lärmi tegid. Kuid ta poleks iialgi arvanud , et nad vahel kuhugi ära kaovad.

„ Linnud lendavad talveks lõunamaale, meie talv on nende jaoks külm“, seletas Rita.

See teema oli Feliksi jaoks arusaamatu. Kas soojal maal polegi talve? Vahest saab Nuusu natuke aidata,“ päris Rita lootusrikkalt „ noh,natuke:“

„ Olgu peale.“ arvas isa. Isa oli tükid juba valmis lõiganud ja hakkas pesakasti kokku klopsima. Küljed sai üksteise külge naelutatud, põhi alla kinnitatud ja kõige lõpuks nokaga katus peale. Kasti esiküljel oli ümmargune lennuava või uks, sest ühel korralikul pesakastil peab olema koht, kust kaudu sisse ja välja saab käia.

Nuusu sai ka abiks olla, ta hoidis lauajuppe kinni, kui neid kinni naelutati. Feliks ei ulatanud laua peale ja tema püüdis aega kasulikult veeta hõövlilaastuhunnikus.

Lõpuks sai pesakast valmis. „ Näe, valmis sai,“ kiitles Nuusu särasilmi. Isa ronis redeliga puu otsa ja kinnitas pesakasti puu külge.

„Jah, pesakast oli ilus ning lindudel peaks selline kodu küll meeldima,“ mõnules Nuusu.

Nuusu jälgis läbi akna pesakasti „ nüüd on linnukestel kodu... äehh... kodu... äehh, äehh,nrrr.“

Feliks keeras end kerra ja jäi norinal magama. Oli olnud kasulik ja väsitav päev.

SIIDISABAD

Valeria Ränik

Siidisabad- sulelised,
siidised ja sametised.
tiivad kirjuvöödilised,
tutid ime- imelised-

nad on nõnda ametis, et
aina vilksatavad nokad,
marjadele maiad nokad...
Siidisabad, maiasmokad!

Siidisaba pole siidivend.
Tal on hele hääl ja uhke hüplev lend.

„Luulepere pereluuleraamat” lk.35 TUUM 1999

OMALOOMING

PÄÄSUKE

Autor: Elinor Toodo (10.a)

Päike kõrgel teeb oma tiiru,
seisatan ja vaatan viivu,
ilus ilm ja ilus päev,
äkki tuttavat sõpra näen.
kiirelt lendab, laul tal suul,
seljas lõhikuga kuub.
toimekalt kõrsi korjab
ja pesa loob-
see on pääsuke, kes päevasooja toob.

SUITSUPÄÄSUKE

Autor: Kerttu Laidvee

Suitsupääsuke on rahvuslinnuks meile ,
taeva all ta laulis eile.
harkis saba sale keha, kes küll ei tunneks teda.
räästal pesal sädistab,
teletraadil kõõritab,
taluperel õnne toob,
õhus tuulemustrit koob.

SIIDISABA LAUL

Autor: Eve Laidvee – Raeküla lasteaia õpetaja

Pihlakas, pihlakas sihvakas puu,
nõtked su oksad, punased su marjad.
lendlevad su sõbrad siidisabad,
tiivad lahti, nokad avali.
tirr-tirr-tirr, düü-düü-düü,
olen väike siidisaba,
iba- tiba- taba,
tirr-tirr-düü-düü-düü.

KULLALINDUDE RÜHMA JUTUD

LINNUPESA

<http://www.miksike.ee/>

Viiu-viks laps,
Viiu-viks laps
pesi lusikad ja vaagnad puhtaks
kulp ka, kulp ka! (Reigi)

(<http://lemill.net/content/webpages/ouesope-rahvaparimusi-lindudest>)

Aiamaja õunapuu küljes on kuldnoka pesakast. Pegas on viis poega. Kui vanalinnud ussikestega tulevad, tõusevad sealt kõrgele viis pärani nokka ja piuksumist on nii palju, nagu oleks näljaseid suid viiskümmend. Reedik ja Riina istuvad õunapuu ette pingile. Nad tahavad lähedalt näha, kuidas poegade toitmine käib. Aga nüüd ei käi see enam sugugi. Kuldnokad ei julge pesakasti juurde lennata. Vanad istuvad eemal pirnipuul, ussikesed noka vahel, ja piidlevad lapsi. "Vanaisa, miks kuldnokad meid kardavad?" küsisid Reedik ja Riina. "Miks nad sind ei kardavad?" Vanaisa muheleb. Vanaisa istub õunapuu ette pingile ikka tarbe pärast, piipu toppima või prilliklaase puhastama. Kuldnokad saavad aru, et vanaisal pole nendega asja. Veidi aru pidanud, toovad Reedik ja Riina toast ajalehe. Nad istuvad kõrvuti pingile ja löövad lehe lahti. Lugada nad veel ei oska, aga kust kuldnokad seda teavad. Reedik lükkab sõrmega oma lehte kaks auku! Ühe endale, teise õele piilumiseks. Ja näe kus lugu! Vanalinnud rahunevad korrapealt. Piuks, piuks kisendavad pojad üksteise võidu. Ainult see, kellele ussike kurku pistetakse, vakatab korra.

AHNE KULDNOKK

<http://www.fl.ut.ee/537352>

Kuldnokkade hulgas on häid laulikuid. Muidugi ei laula nad nii hästi kui ööbikud, kuid siiski mitte pahasti. Sellepärast püüavad linnupüüdjad neid müügiks.

Kord nägi üks kuldnokk metsas korvi, mis oli täis maitsevaid marju. „Ahaa,” mõtles ta. „See on tore! Lõpuks saan kord hästi süüa ...” Ta tormas magusate marjade kallale sellise ahnusega, et unustas ettevaatuse. Mida enam ta neid sõi, seda suuremaks läks isu.

Samal ajal ligines tasa ja märkamatu linnupüüdja. Ta silmas kuldnokka ja heitis võrgu nii osavalt, et kuldnokk sattus kohe võrku. See hakkas süüdistama end kergemeelsuses ja ütles:

„Ah, milline rumal ma olin, et lasin end meelitada maiustustega! Miks ei mäletanud ma, et üleearune maiustamine võib hävitada meie vabaduse ja mõnikord isegi elu.

KULDNOKK JA LÕOKE

L. Tigane

1.

"Liiri-lii" kuuldus kõrgelt õhust.

"Kas juba lõoke?" ajas põldhiir kõrvad kikki. Ruttu ronis ta urust välja. Parajasti laskus lõoke maapinnale.

"Kevad on tulnud!" hüüdis ta hiirele. "Olen tema esimene kuulutaja." Ja vaevalt leitud seemne alla neelanud, tõusis ta juba jälle kõrgele õhku. Seal laulis ta rõõmsalt kauni kevade tulekust.

Põldhiir vaatas lõokesele järele, kuni see silmist kadus, ja otsustas siis eemale kaasikusse minna. Ta tahtis näha, kas sugulane leethiir on külma talve üle elanud.

Sinna kaasikusse oli parajasti kuldnokk tulnud. Lustlikult vilistas ta puu otsas kevade tervitusi.

"Kuldnokk on juba siis?" tõstis leethiir nina üles. Ruttu ronis ta puujuurele.

"Kevad on käes!" hüüdis talle kuldnokk. "Olen tema esimene kuulutaja." Ta oli väga uhke seda üteldes.

Nüüd jõudis põldhiir parajasti kaasikusse. Kuldnokk silmas teda kohe. Ta vilistas õige pikalt märguandmiseks ja teatas alles siis, et kevad on tulnud.

"Kuulsin seda juba lõokeselt," vastas põldhiir. Ümber puu joostes lõi ta leethiirega vastamisi nina ära.

Aga kuldnokk sai pahaseks, et lõoke oli enne teda uudist teatanud. Ta jättis hiired sinnapaika ja lendas põllule.

2.

Juba eemalt kuulis ta lõokesel lõõritamist kõrgel taevas all. Siis vaikis laul ja lõoke kukutas enda nagu kivi alla.

"Käi siit minema!" hüüdis kuldnokk lähenedes. Ta ähvardas lõokest isegi oma suure nokaga lüüa.

Lõoke taganes veidi, sest tal polnud nii suurt nokka. Kuid ära minna ta ei tahtnud.

"Tulen nii vara Lõunamaalt siia ainult selleks, et esimesena kevadet kuulutada. Kannatan seepärast tihti isegi külma ja nälga," seletas kuldnokk.

"Seda kõike teen ju minagi," vastas lõoke.

Nii vaidlesid nad hulga aega. Kuidagi ei jõudnud nad selgusele, kellel on õigus esimesena kevadet kuulutada.

Äkki lendas vares üle nende peade. Kurvalt kraaksus ta:

"Kevad ei tule ega tule!"

Seda kuuldes vaatasid kuldnokk ja lõoke teineteisele otsa.

"Meie riidleme siin ja paljud ei teagi veel, et kevad on tulnud," ütles kuldnokk häbenedes.

"Teeme siis nii: mina kuulutan kevadet põldudel, sina parkides ja aedades," tegi lõoke ettepaneku.

Kuldnokk oli sellega kohe nõus. Rõõmsalt tõusis lõoke sinise kevadtaeva alla, kuldnokk otsis aga iste-aset pungas puudelt. Nii said kõik põldudel kui ka puude all korraga teada, et kevad on käes.

Juhan Kallak. Emakeele lugemik algkoolile. - Tallinn: eesti kirjastus, 1942. - Lk. 208-211.

KULDNOKAD E TÄHTE ÕPPIMAS

Autor Daniel Samurin Tallinna Lilleküla Gümnaasium

Ükskord elasid kaks kuldnokka Külli ja Kalle. Nende kodu oli suure puu õõnes. Ühel hommikul saatis ööbik linnukestele kirja. Kuldnokad vaatasid seda kirja ühelt ja teiselt poolt. Nad tegid lõpuks kirja lahti ja proovisid seda lugeda. Külli ja Kalle ei saanud sellest kirjast aru. Linnukesed ei tundnud veel kõiki tähti. Nad lendasid emu Emma juurde ja palusid, et ta õpetaks neile tähti. Esimeses tunnis õppisid kuldnokad Külli ja Kalle selgeks e-tähe.

JÄNKU – JUSSI UNEJUTT

"Kuule issi, räägi mulle unejuttu," palus Juss ennast teki all paremasse asendisse sättides. "Sa ei ole juba mitu õhtut mulle unejuttu rääkinud." "Oi-jah Juss, on vist jah nii läinud. Mul on sellel nädalal pikad tööpäevad olnud," ütles isa natuke nukralt. "Ja ega mul praegu ka ühtegi head ideed kohe pähe ei tule. Aga tead mis: paneme raadio mängima. Äkki tuleb sealt midagi lastele?" "No eks Sa siis pane," teatas Juss natuke pettunult, "aga kui sealt midagi ei tule, siis räägid ikkagi Sina?" "Nõus," ütles isa ja keeras raadionuppu.

"Tere lapsed. Täna kuulame, milliseid toredaid looduslugusid on lapsed meile saatnud.

Esimese loo autor on Rebeka ja tema kirjutab meile väikemehe murest. Minu väike vend vaatas kuldnokamaja ja ütles emale:

"Emme, ma tahaksin puu otsa ronida ja linnumaja vaadata." Ema vastas kohkunult: "Ära sa jumala pärast linnumaja juurde roni. Kui sa kuldnoka

poegi vaatad, siis linnuema jätab oma pojad maha ja nad surevad nälga."

Mõni päev hiljem märkas väikemees, et puuksal istus kuldnokk ja jälgis meie tegevust. Minu väikevend kohkus sellest ja jooksis nuttes ema juurde ning küsis väga kurvalt: "Emme, linnuema vaatas meid, kas sa jätab nüüd meid maha ja me sureme nälga?"

"Loomulikult ei jäta," ütles ema ning võttis väikemehe sülle.

KULDNOKK

Peep Veedla

kevadadel kui kuldnokk saabus
olid puud veel täitsa raagus
valima ta asus krunti,
temast juba puudust tunti.

ega siis ju poleks loota,
kui sind keegi siin ei oota,
et on täpselt nagu vaja,
üles pandud sobiv maja.

tõmbas selga sulekuue,
läikiva ja uhiuue.
ülikond tal üle platsi-
parem veelgi kui „versace``i“.

laulu tõsiselt ta võtab,
kogend kuulajatki petab.
kõike seda kannab,
mida ümbrus talle annab.

„Pöialpoiss- made in luxembourg“ Lk .38, Lk.12, Peep Veedla Ja Beritgrupp 2009.

Kuldnokk tuleb, laulik süles,
otsib oma pesa üles.
Leidnud selle raagus kaselt,
kohe laulu lahti laseb.

V. Leies

(http://www.valgavg.edu.ee/loputood/Tiina_Liivamagi/page6.html)

KEVADEL

Juba on niitudel kevadevärve,
päike poeb õue, metsa ja järve.
Juba on põllumees adraga kesal,
kuldnokk loob laule ja ehitab pesa.
Juba on päevadel oodatud pikkus,
peenardel tärkamas rohetav rikkus.

(Laps loeb salmi : [luuletused] / Erika Esop ; [kujundanud Maarja Vannas-Raid], [Tallinn] : Huma, [1996] ([Tallinn] : ETK Trükikoda)

KULDNOKK

Ma olen kuldnokk,
väike lind, sa kuula mind ja vaata.
Mul kuldne nokk ja must on rind,
ma uudistama tulin sind!

(<http://luuletused.score.ee/vaata/3144> Kuldnokk)

KULDNOKK

Autor: Kätlin Piiskoppel, Kadrina Keskkool

Kes on see mustakuue mees,
Kel nokk kuldkollane on ees.
Ta aias kärmelt toimetab,
Ja rõõmsalt aias siristab.

KULDNOKA RÜHMA LAUL

Kuldnokk, kuldnokk, kevade lind.
Kuldnokk, kuldnokk, ootan ma sind.
Kevade tulekust teate tood mulle,
selle eest pesakasti teen sulle!

KULDNOKK JA VARES

Uno Leies

Kuldnokk oma pere
reisivalmis sättis,
varblasega hüvasti
aiateibal jättis.

Vares seda nägi,
hüüdis valjult: "Kraaks!
Kuidas mina talveks
Lõunamaale saaks?"

"Muudkui aga lenda!"
vastas laululind.
"Ega mitte keegi
ju ei keela sind!"

Vares mõtles pisut...
"Lennata on igav!
Mina tahaks sõita
sinna lennukiga!"

Uno Leies. Tillukesi killukesi. - Tallinn: Eesti Raamat, 1966

OMALOOMING

KULDNOKATÜDRUK LIISU

Jutu koostasid:

Keidi Viisimaa 6a (Kullalindude rühm)

Kauri Ots 6a (Kullalindude rühm)

Liis Häidesk 6a (Kullalindude rühm)

Marta Laius 6a (Kullalindude rühm)

Jutu pani kirja ja juhendas Älis Kasela - Pärnu Raeküla lasteaia õpetaja

Ükskord sündis üks väike kuldnokatüdruk Liisu. Pärast koorumist oli tal kõht väga tühi. Ta hakkas oma ema kutsuma: tsiuts – tsiuts – tsiuts. Aga ema ei kuulnud teda. Kuldnokatüdruk hõikas veelkord: tsits – tsiuts – tsiuts. Seepeale vastas keegi talle: kuku – kuku – kuku. Ja siis natukese aja pärast jälle: kuku – kuku – kuku. Kes see võiks küll olla, mõtles Liisu? Kas see on tõesti minu ema, kes tahab minuga peitust mängib? Liisu vaatas oma pesast ülespoole ja nägi puu otsas ühte suurt sõbraliku näoga lindu.

„Mina olen kägu“ ütles see lind. Ma valvan sind niikaua, kuni su ema tuleb.

Ei läinudki kaua aega, kui Liisu kuulis tuttavat häält. Seal oligi tema ema, väike ussike noka vahel. Liisu rõõm oma ema näha oli nii suur, et puu ümber, kus tema pesa oli, hakkasid lilled õitsema ning päikegi naeratas soojalt kuldnokatüdruk Liisule.

KULDNOKK KEVINI ÕPETLIK SEIKLUS!

Autor: Merike Maide- Raeküla lasteaia õpetaja abi

Ühel päikeselisel kevadpäeval, kui õhk oli meeldivalt soe ja puudel puhkesid pungad, nägi ilmavalgust pisike kuldnokapoiss Kevin. Ta oli nii pisike ja õrnake ning linnuema ja linnuisa kartsid, et ta võib katki minna. Kuid aeg läks ja Kevinist kasvas ilus ja tubli linnulaps. Vanemad arvasid, et pojake on juba piisavalt iseseisev ning otsustasid ta saata lindude lasteaeda. Seal käisid koos väga paljud erinevad linnud, oli sirtsukesi ja õnnelinde ning siidisabasid, siisikesi ja värvukesi. Kevinile meeldis seal väga. Ta sai kuldnokkadega mängida ja õppida ning õues ringi lennata koos teiste lindudega. Nagu lastele ikka, meeldis ka linnupoiss Kevinile aeg-ajalt krutskeid teha. Samal ajal, kui teised linnud tegid õues lennuvõistluseid, lendas Kevin hoovist välja. Ta arvas nimelt, et oleks vahva vahepeal peitust mängida ja lasta teistel end taga otsida. Kevin lendas ja lendas ning maandus ühe suure puu ladvas. Olles veidi hinge tõmmanud avasta ta oma õuduseks, et oli eksinud. Läheduses polnud

ainsatki tuttavat puud ega hoonet. Korraga hakkas Kevinil hirm. „Kuidas ma nüüd kodutee leian?“, nuuksus ta. Vaene linnupoiss istus tunde puuladvas ja nuttis. Vahepeal olid ka teised Kevini kadumist märganud ning nüüd asusid kõik väikest põgenikku otsima. Hakkas juba hämarduma ning linde valdas paanika. Nad kartsid, et kui pimedaks läheb, siis nad ei leiagi teda. Kevin aga istus puuladvas, ta oli väsinud ja uni tikkus peale ning juba järgmisel hetkel prantsatas ta puuotsast alla. Ai, küll oli valus! Kevin lebas mõnda aega liikumatult rohus, kui korraga tundis enda ümber midagi sooja. Need olid inimese käed. Hea mööduja leidis linnupoisi ja viis ta tagasi teiste juurde. Kõigi rõõm oli suur, sest Keviniga ei juhtunud midagi halba. Seekord lõppes linnupoisi seiklus õnnelikult ja ta lubas, et edaspidi ei lähe ta kunagi üksinda seiklema. Lõpp hea-kõik hea!

RAEKÜLA LASTEAIA KULLALIND

Autor: Merike Maide Raeküla lasteaia õpetaja abi

Kullalind- kullalind olen ma
uhke kuldse nokaga.
Laulan päeva särama,
kui lendan üle Järva tänava.

Kullalind – kullalind olen ma
uhke musta kuuega.
Tantsin taeva sinama
kaasa tule sõber sina ka.

Kullalind – kullalind olen ma
mulle meeldib mängida.
Olen sõbralik ja hea
kaaslastest ma lugu pean.

VÄRVUKESTE RÜHMA JUTUD

JUTUSTUS KODUVARBLASEST

Eesti raamat Tallinn 1981 Rein Saluri lk 9

Varblane elab ainult inimese lähedal. Ehitab kaltsudest ja prahist, kõrtest ja sulgedest pesa katuseräästa alla või müüriprakku. Poeb puuriida vahele või pööningule. Kuhu aga inimene elama läheb on varblane kohe ta kannul. Varblane saab inimese juures hõlpsamini kõhu täis. Inimene külvab terad põllule-varblane nokib ära niipalju, kui jaksab. Kui kevadel peenramaad tehakse, on varblane jälle jaol. Varblasele võib päris lähedale minna, aga ettevaatlikuks jääb ta ikka. Mõnda teist lindu võib õpetada isegi peopesalt toitu võtma, varblane seda teha ei julge. Ta on lõbus ja lärmakas vargapoiss, kellele ei meeldi üksinda olla. Alati on varblased parvedena koos. Talvel külmadel öödel poevad nad üksteise külje alla. Niimoodi on neil seltsis soojem olla.

MUINASJUTT VARBLASEST

www.solnet.ee (lasteportaal – muinasjutud). Autor: Ivo Rulli

Kord ajas varblane liblikat taga. Väsis väga ära.

"Oeh! Tarvis puhata."

Varblane istus roosipuhmale, aga seal olid okkad. Okkad torkasid varblast ja tegid talle haiget.. Varblane vihastas ja lendas lamba juurde.

"Tule, lammas-teravhammas, ja söö roosipõõsas ära. Ta tegi mulle haiget."

"Mää!" - vastas lammas. - "Söö ise oma roosi, ma parem süön rohtu."

RÕÖMUS PESAKE

365 juttu : lugemist igaks õhtuks / lk 35 Ümberjutust Küllike Laanela

Kui lapsed lasteaeda jõudsid , oli pesa rõõmsat sädistamist täis.

Värvukesemamma tegeles kodus majapidamistöodega, värvukesepojad aga hakkasid pesas oma toimetusi tegema.

Ühel päeval ütles värvukesemamma oma poegadele :“Kui te näete vana varest läheduses, siis lennake pesast võimalikult eemale!” nagu oleks see pesa mahajäetud. Jätke see endale hoolega meelde , muidu võib meid tabada õnnetus. Värvukesed olid tublid ja varese kraaksumist kuulates eemaldusid nad kiirelt oma pesast. Vares on ohtlik lind meie perele ja võib meile palju kurja teha. Väikesed värvukesed olid aga tublid ja pidasid värvumamma hoiatusest kinni. Selle tarkusega said nad oma

pesa ja pere alles hoida. Ja õpetuse neile ohtlikust vaenlasest kogu eluks, mida jagada ka järgmistele väikestele värvukestele.

VÄRVUKESE SAUN

J. Kaidla "Kui valge on maa"

Lõppes tuisk ja soenes ilm.
Märg on lumetaadil silm.
Igapäevast kukub tilk
Tsilk-tsilk,tsilk.
Küll on lõrtsi, oh sa hoidku!
Ema pakkis pesud pauna-
lähme sauna.
Varblastelgi, eks sa näe,
täna vist on saunapäev-
loigus sulgi soputavad,
loputavad.
Siuts! Ja Siuts! Oi küll on hea!
Enne saba, pärast pea.
Vihtle, vihtle, sulerind
värvulind!
Kui on pestud nokk ja varbad,
loigusaunast välja kargab,
räästakraani all end uhab-
ongi puhast.
Värvu saun on isevärki-
ei seal panda puhast särki.
Ei ta kaasa võtnud sauna-
pesupauna.
Oh sind siutsu, vaata ette!
Miks jääd märjalt tuule kätte?!
Kust sa võtad arstirohud,
kui saad nohu?
Saunaline , sipa-sopa,
hüppa hästi, hipa-hop!
kuni viimne sulleit
on sul kuiv.

KOER JA VARBLANE

Kord olnud vana koer. Polnud ta enam öösel jõudnud haukuda ega varast kinni võtta ja sellepärast antud talle prii pass. Kurtes läinud ta edasi ja jõudnud viimaks linna.

Tee veeres puu otsas istunud varblane ja hakanud järele pärima, mis tal viga on. Koer jutustanud loo ära ja kaevanud, et kõht väga tühi olla.

"Tule," ütelnud varblane, "mina muretsen sulle süüa."

Läinud mõlemad linna ja ühest maja uksest läinud sisse. Inimesi polnud kodus. Laes rippunud leivapäts. Varblane tõmmanud pätsi maha ja koer hakanud süüa.

"Kas saab juba?" küsinud varblane, kui koer söömise lõpetanud.

"Paksust saab küll, aga vedelat tahaksin veel," kostnud see.

Teises majas olnud laua peal suur herneliud. Koer hakanud lakkuma:

"Küllap kõlbab, küllap kõlbab!"

"Sõge," ütelnud varblane, "miks ep kõlba! Hea herneleem."

Nüüd arvanud nad heaks reisi peale minna. Linnast väljas ütelnud koer:

"Mina heidan siia tee peale lõunaunele."

Lind lennanud puu otsa ja hakanud laulma.

Parajalt sõitnud kõrtsmik mööda ja ajanud koerast üle. Varblane hakanud küll sõimama, aga see pole enam midagi aidanud. Vihaga lennanud ta mehe perra ja kiskunud kõrtsmiku viinavaadi punni eest ära. Lasknud viina maha jooksta.

233. Koer ja varblane. H III 7, 311/2 (4) Viljandi - Hermann Nigul (1889). - AT 248 - 10 t.

VARBLANE KEKSPÜKS

<http://luuletar.blogspot.com/2011/03/>

Elas kord vanaema, kes väga armastas linnukesi toita. Hommikuti kädistasid tema väikeses aias harakad, kraaksusid varesed ja käratsesid hakid. Siin jalutasid ringi tõsised nurmkanad ja uudishimulikud põldpüüd ning akna kõrval toidulaua maiustasid tihased ja varblased.

Ühel ilusal päeval, mil õu oli alles hangedes, aga mägede ja metsade tagant piilus juba naerusuine kevad, lendasid kaks sõpra, värvuke Siutsnokk ja värvuke Kekspüks taas vaatama, mida maitsvat vanaema neile toidulauale on pannud. „Jälle see saiapuru, jälle need seemned!” torises Kekspüks ja sonkis toidu sees nokaga. „Tahan ussikesi ja putukaid.” „Talvel ei ole ussikesi ega putukaid,” kostis Siutsnokk. „Pead kevadeni kannatama.” „Ei taha kannatada,” jonnis Kekspüks. „Lendan hoopis lõunamaale, seal on soe, lilled õitsevad, puud on lehtes ning kõik

kohad on ussikesi ja putukaid täis.” „Sina pole ju rändlind,” manitses Siutsnokk. „Lõunamaale lendavad kuldnokad, lõokesed, pääsukesed ja veel paljud teised linnud, ja nad asuvad teele sügisel, mitte vastu kevadet.” „Mis sellest!” teatas Kekspüks upsakalt. „Minust saab ka rändlind ja ma lendan lõunamaale täpselt siis, kui mina ise tahan.” Sopotas Kekspüks tiibu, ajas suled kohevile, keksis lähimasse poodi ja ostis endale suure ruudulise reisikohvri.

Vanaema maja ees kasvava kuusepuu tihedate okste vahel, kus Kekspüks koos teiste värvukestega pesitses, pakkis ta kohvrisse päikesesprillid, valge õlgkübara ja punased ujumispüksid. „Ma hakkam nüüd minema,” hüüdis ta. „Siutsnokk, kas sa tuled minuga kaasa?” „Ei, mina küll ei tule ja ära sina ka mine, teekond lõunamaale on pikk, pealegi reisivad rändlinnud alati parvedes, sest koos on lõbusam ja ohutum.” „Meie ka ei tule,” siutsusid teised varblased kooris. Kekspüks pööras kaaslastele pahaselt selja, võttis ruudulise reisikohvri sanga pidi noka vahele ja tõusis õhku. Aia peal istus vares Halltiib ja nokitses varbaid. „Hei, vares Halltiib, tule minuga koos lõunamaale!” palus Kekspüks. „Vaak-vaak, mina küll ei tule,” vastas vares Halltiib ja jätkas mõtlikult nokitsemist. Vana vahtra otsas kiikus harakas Pikksaba. „Hei, harakas Pikksaba, tule koos minuga lõunamaale!” hõikas Kekspüks. „Kät-kät, mina küll ei tule,” kostis Pikksaba ja kiikus lõbusalt edasi. „No on laiskvorstid,” mühatas Kekspüks. „Ei jää muud üle, kui pean ikka üksi minema.”

Lendas Kekspüks terve tunni, aga lõunamaad ei paistnud mitte kusagilt. Ümberringi kohisesid lumised metsad ja põllud magasid paksu valge vaiba all. Õhtu hakkas kätte jõudma ja Kekspüks tundis, et nälg näpistab. „Kiirustan õige koju tagasi ja süüan kõhu kõvasti täis, küll ma homme jõuan lõunamaale lennata,” otsustas Kekspüks. Nii ta tegigi. Vanaema oli pannud linnukeste toidulauale saiaaasakesi ja päevalilleseemneid, Kekspüks sõi ja sõi ning ussikesed ja putukad ei tulnud talle meeldegi. Õhtul pugest rahulolevalt ohatas kuuseokste vahele puhkama. „Sina juba lõunamaalt tagasi?” imestasid teised varblased. „Mul hakkas, siuts-siuts, vasak tiivake valutama,” säutsus Kekspüks vastuseks. „Küll ma homme lähen.” Ütles nõnda ja jäi magusasti magama.

Hommikul võttis Kekspüks taas oma ruudulise reisikohvri ja asus teele. Lendas tunni ja teisegi, aga lõunamaad polnud ikka veel näha. Puhus tugev vastutuul, lund hakkas sadama ja Kekspüks oli väga väsinud. „Pööran õige otsa ümber, lähen koju tagasi ja magan ennast välja,” mõtles Kekspüks. „Lõunamaale jõuan ju homme lennata.” Tegigi Kekspüks nii. „Kuidas sulle lõunamaal meeldis?” narrisid varblased ja pilgutasiid üksteisele lõbusalt silma. „Mul hakkas, siuts-siuts, parem tiivake valutama,” luiskas Kekspüks. „Küll ma homme lähen.”

Haaraski Kekspüks hommikul uuesti oma ruudulise reisikohvri ja tõusis lendu. Lendas tunni, teise ja kolmandagi, aga mida kusagilt silma ei hakanud, see oli lõunamaa. Puud kõigutasid latvu, elektritraadid undasid ja Kekspüksile tuli võõras ümbruses suur hirm peale. „Ruttan parem koju ja kogun pisut julgust, eks homme ole ka päev,“ võttis ta nõuks. „Kas lõpuks ometi lõunamaal käidud?“ pärisid varblased, kui Kekspüks häbelikult kuuseokste vahele magama puges. „Mul hakkas, siuts-siuts, sabaotsake valutama,“ sosistas Kekspüks. „Küll ma homme lähen.“ Hommikul tuli vanaema, murendas toidulauale lõhnavat saia, päike paistis ja majaräästas tilkusid lustakalt jääpurikad. Kekspüks sõi, siutsus koos kaaslastega, keksis sulaval lumel ja leidis, et tal pole enam mingit tahtmist lõunamaale lennata. Ta pakkis lahti päikesepillid, valge õlgkübara ja punased ujumispüksid ning viis ruudulise reisikohvri kasutatud asjade poodi. „Küllap mõnel rändlinnul seda vaja läheb,“ mõtles ta, lendas siis vanaema õlale ja ütles: „Aitäh maitsva saia ja seemnete eest! Kui tuleb kevad ja saabub suvi, hoolitseme mina ja mu sõbrad selle eest, et ussikesed ja röövikud su viljapuudele liiga ei teeks.“ Pidaski värvuke Kekspüks sõna ja igal sügisel piiluvad vanaema aias okste vahelt suured punapõselised õunad.

VÄRVUKESE KAEBUS

Karl Eduard Sööt (Kogumikust Pilt ja ülesanne Imbi Muhel)

Tiu, tiu! Kaebab värvuke väike;
Soojust vähe saadab päike!
Tiu, tiu, tiu, tiu!
Tiu, tiu! Lumi külm ning jää on libe.
Nälg kuid ütlemata kibe!
Tiu, tiu, tiu, tiu!

<http://luuletus.www.ee/?query=pelgad>

Värvuke väike, miks siutsud nii haledalt,
kas pelgad sinagi talve kõledat?
Tule, no tule lenda mu aknale
küllap toast söödavat leian siis sinule.

OMALOOMING

VÄRVUKESTE UNELAUL LAPSELE

Autor: Küllike Laanela Raeküla lasteaia õpetaja

Maga väike lapsuke,
väsi, väsi värvuke.
Värvuke sa väikene,
oled nagu päikene.
Meie akna taha sa,
alati võid lennata!

VÄRVUKENE VÄIKENE LENDA MEIE ÕUELE!

Autor: Küllike Laanela Raeküla lasteaia õpetaja

Meie õuel on üks puu,
mis ei ole üldse suur.
Selle küljes ripub maja,
mida sulle väga vaja.
Kui sa seal meil külas käid,
alati sul kõht on täis!

VÄRVUKE OTSIB PESA

Autor: Merit-Emilie Bräutigam`i pere Värvukeste rühmast

Ühel vaikselt õhtul istus värvuke oma pesas. Ta oli seal päris kaua aega. Järsku tuli suur tuulehoog ja puhus värvukese pesa poole, kuid tuulehoog oli nii tegev, et oli värvukese pesa katki puhunud. Värvuke oli väga kurb, kuid sellest hoolimata läks ta endale uut pesa otsima. Ta lendas kaua ringi ja ta peatus viimaks, et veidi puhata. Siis nägi ta, et ühe imekauni puu küljes on imekaunis linnupes. Ta vaatas, et kas seal elab keegi, kuid ei elanud ja värvuke otsustas, et sellest saab tema pesa. Ta tõi sinna veidi oksa ja sammalt ning tema imekaunis pesa oligi valmis. Ja värvuke elas seal kaua, kaua õnnelikult edasi.

Lisaks palju lugusid värvukesest Heino Väli raamatust Värb-värvupoeg-värvuke (Tln 1966)

SIISIKESTE RÜHMA JUTUD

Miks jaanalind pea liiva alla peidab?

(Õhtu-muinasjutt)

Enn Parve (55)

Lapsed, lapsed ae, käes on uinumise aeg!

Pange palun nukukesed oma tillukestesse sängidesse, autod kenasti ühte rivisse ja pugege ise kähku ahjusooja pehme teki alla ning seadke pea sulgpehmele unepadjale.

Nüüd tuleb õhtu-muinasjutu lustilise vestmise aeg. Kui olete end mõnusalt kerasse sättinud, siis alustame.

Ammu-ammu, palju-palju aegasid tagasi, - tollal, kui meie Maal ja meie Ilmas olid veel nii mõnedki looduse asjalood sassis -, polnud lisaks kõigele ja takkapihta laulu- ja metsalindudel veel sabasidki. Kõik nad elasid sügavas ja tihedas ja hämaras padrikulaanes ega julgenud end kellelegi näidata. Kõndisid seal kõrges rohus puude-põõsaste vahel tiivad sorgus, kurval meelel ning kurtsid üksteisele muret oma kehva väljanägemise üle.

Pika valge habemega Metsavanal koos oma Moori ja tragide abiliste – lillehaldjate, päkapikupoiste ning trollimehikestega - olid käed-jalad töid-tegemisi kuhjaga täis. Viljakandva rohelise Maa ja tüünelt sinise Taeva loomine oli alles viimase vindi peal ning ka igat sugu loomakeste heaolu eest tuli hoolet kanda. Laulu- ja metsalinnukeste sabade puudumine oli meie töökatel tegelastel nagu terake kahe silma vahele jäänud.

Ükskord aga lõppes sabatute laulikute kannatus ja nad palusid Jaanalindu, kes osutus tol ajal nende hulgas kõige suuremaks ja tugevamaks:

„Ole nõnda kallis, Jaanakas, ja jutusta Metsavanale-moorile meie murest – kaua veel me keksime oma tõntside tagumikega, üksteist häbenedes ja metsalaane-võõraid peljates? Tahaks ilusas sinises Taevas lennata, laulu vilistada-vidistada, „sabatüüridega“ uhkeldada ja soojalt tuisklevat tuult püüda. Suled meil on, tiivad ka, laulu jaoks nokad ja hääled samuti, ent sabasid, milledega inimeste silma alla julgeks minna – ei ole kohe teps mitte!“.

Jaanalind tundis uhkust ja võidurõõmu, et teised, väiksemad ja abitumad linnud, talle nii tähtsa ülesande usaldasid. Ajas oma niigi pika kaela veel rohkem püsti, tantsiskles oma sihvakatel jalgadel lausa kõikudes vana Valgehabeme ja palju elupäevi näinud Moorimamma juurde ning rääkis kõikide lindude ühisest murest. Jaanaka linnunokast kuulnud jutt pani Metsavana kord mõtlikult, kord kiiresti, kord kulmu kortsutades, oma pikka habemevaipa sügama ja isegi pea märkamatu jalalt-jalale

tammuma. Tema kaasa aga põimis oma pahklikud kämblad värviliste lilleniitidega kokkukõidetud samblapõlle kurdudesse ja ohkas kaasatundlikult. Nõndamoodi parajalt jupp aega silmi pilgutanud ja isekeskis aru pidanud, kutsusid nad siis kõik metsaelanikud liivasele lagendikule ning hõikusid samasse ka haldjatest- päkapikkudest-trollihakatistest abimehed.

lidge võimsa tamme all oli Metsavanal avar salasahver, mis kõiksugu võimalikke ja võimatuid maailma loomise asju täis. Sealt hakatigi siis kõik koos hunnikute kaupa ilusaid ja inetuid, suuri ja väikeseid, karvaseid ja rootsulisi, sulelisi ja kohevaid, sabasid päikese kätte lagendikule tirima. Kas sa kujutad ette, mis seal sabetute kokkutulekul nüüd lahti läks? Läbisegi kädin, sädin, siristamine, vidistamine, laksutamine, plaksutamine ja prääksumine – tõeline kontsert – ainult, et iga lind omal viisil!

Rähn on ju tragi ja kiire putukatetoksija – tema valis kohe pikkade tugevate sulgedega sirge saba, millega saab puu tüvele turvaliselt toetuda, ja lendas ruttu koorepragude alt saaki otsima. Pääsuke leidis omale pikkade käärde sarnase ja harulise - tollega saab hästi tuult lõigata ning vigurlendu keerutada. Öökull jäi tagasihoidlikult rahule pisemat sorti koheva „tutikaga“ – öösel nagunii keegi teda suurt ei näe - peaasi, et ise rahul oli. Harakas oma upsaka kädinaga valis enda arust ilusad, musta-valgekirjud, pikad ja kohevat kätt sabasuled, mida siis teiste ees saaks uhkeldades kõigutada. Kotkad ja kullid olid targad ning võtsid endile võimukalt lopsakate, hästi tuult pidavate ja kandvate sulgedega kohevad sabad, milledega kindel tunne kõrgel-kõrgel valgete pilvede all liuelda. Tedrekused ja –kanad jõudsid rabada värvikirevad ja lehvikuna laiuvad sabad – omavaheliste pulmatantsude ajal oli nii mõnus oma saba ilu paarilise värvidega võrrelda.

Jaanalind vaatas algul kohmakalt ja terake ehmatanult teiste, väiksemate ning kiiremate, sagimist-sehkendamist pealt, kuid siis ärkas lõpuks temagi. Ta sai aru, et kui veel kaua kokutab, ei jää tema tarvis midagi ilusat ja sobilikku.

Vahepeal olid liivasele metsalagendikule jõudnud ka kaugemalt tulnud lendavad, ent seni samuti sabetud, laulikud. Teiste seas tatsas tagasihoidlik ja tasakaalukas paabulind. Äkitselt märkas meie Jaanalind tohutult värvikirevat, kohevate ja hästi pikkade udusulgedega vikerkaare kirevat lehviksaba. Üks trollimehikestest oli selle just nüüdsama tamme juure alt välja tirinud. Jaanalind kahmas selle kiiresti omale ja uhke ning upsakas nagu ta oli – läks veel rohkem puhevile.

Samal ajal vaatles paabulind ehmatusega allesjäänud sabade hõredaid hunnikuid ning leidis, et talle polegi nende hulgast midagi sobivat kehaehet valida. Päkapikupoisid otsisid veel abivalmilt kõik sahvri nurgatagused uuesti läbi, ent kätte ei hakanud kohe midagi kaunist ja

paabule kohast. Nõnda pidigi meie vaoshoitult viisakas kauge laulik leppima ühe järelejäänud puise ja nõdilt vormitu sabajupiga. Jaanalind veel parastas takka: „Kes hiljaks jääb, see ilma jääb“.

Lindude toimetusi tasahilju kõrvalt vaadanud Metsavana märkas aga, et asi pole õige. Kutsus kõik ühte punkti kokku ning meile juba tuttava Jaanaka ning Paabulinnu enda ette. Ka väikesed lillehaldjad, päkapikud ja trollikesed jäid kuulatama. Seejärel rääkis ta õpetliku ja selge häälega kõigile:

„Näete nüüd, mis juhtub, kui tugevam, ent samas rumalam, kasutab oma üleolekut. Paabu on pisike, kena ja arukalt tagasihoidlik lind. Ta ei trüginud rind õieli sabajagamise saginasse ning jäi nõndamoodi sobivast sabast ilma. Jaanalind aga – upsakas, suur, tugev, pika kaela ja pikkade jalgadega, napsas esimese ettejuhtuva meeldima hakanud saba ja tegi enda arust õige valiku. Ent nüüd ütlen ma teile kõigile, et uhkus ajab upakile. Vaadake kui naljakas meie suur Jaanakas tänu oma valikule välja näeb. Ise veel tähtsust täis – nokk püsti, kael õieli ja jalad harkis. Nüüd aga teeme sedamoodi: anname viisakale Paabule jäänud nõdi tuttsaba hoopis jaanalinnule, sest oma suuruse ja kohmakuse tõttu ta niikuinii ei lenda ning pelgalt ringijooksmise tarvis suurt saba pole ju vaja. Tagasi saab ta aga Jaanalinnu valitud saba. Tublidust ja arukust peab heaga tasuma. Ja nüüd kõik koos teeme jaanalinnule suure-suure häbi, et ta tulevikus enam nii hoolimatu ja upsakas poleks.“

Kui meie jaanalind nägi, kuidas kõik teised linnud tema peale tiibadega näitasid, hakkas tal kole paha-paha. Ta lõi silmad maha ja pea läks häbist nõnda paiste, et ei mahtunud enam tiiva alla äragi. Otsis hirmuga kohta, kuhu häbi eest peitu pugeda, ent keset lagendikku teiste lindude silme all ei jäänud muud üle kui peadpidi kiiresti-kiiresti liiva alla pugeda. Nõnda seisis ta seal niikaua, kuni kõik rahulolevalt ja igaüks oma teed laiali läksid. Alles siis julges ta pea liiva seest tõsta ja noruspäi koju minna. Tal oli väga piinlik oma iseka hoolimatuse ja rumala upsakuse pärast.

Sellest ajast peale ongi nii: kui jaanalind ringi joostes mingit ohtu aimab või ootamatut olukorda kardab – kohe naksti pea liiva alla ja kõrge tagumik inetu sabajupiga püsti.

Paabulind aga tänas Metsavana viisakalt ja asetas talle usaldatud saba oma kohale. Lasi selle siis korra-kaks lehvikuna laiali ja oli korrapealt karnevali kauneim daam. Nõnda on see ka ju tänasel päeval. Kui paabulind kedagi heatahtlikku inimest või sõbralikku lindu-looma näeb, tõstab oma ehte kõrgele üles ja lööb vikerkaarevärvid lehvikuna laiali. Tal on südamest hea meel, et teda peetakse üheks kõige ilusamaks linnuks

...

Selline saigi siis lugu targast Paabust, rumalast Jaanalinnust, Metsataadi õiglusest, lillehaldjate-päkapikkude-trollimehikeste töökusest ning sellest, mis juhtub siis, kui valesti toimid ja ise sellest aru ei taha saada.

Laulu- ja metsalinnud said omale tarvilikud sabad ja toimetavad omi tegemisi kes-kus. Jaanalind ei jookse kunagi suurt kaugemale liivastest lagendikest ega taha end eriti teistele näidata. Lillehaldjad, päkapikupoisid ja trollimehikesed jälgivad salamisi puujuurte vahelt, kas Maal ja Taevas ikka kõik korras ja kaunis on. Lapsed, võib-olla piiluvad nad tasahilju praegu ka teie aknasse, kui ema või isa seda muinasjuttu ette loeb. Küsige siis tasakesi endalt – kas olete sama tublid kui Paabulind? Kui jah, siis kasvavad teist armsad ja ilusad lapsed oma vanematele rõõmuks. Mõttele, kui paha oleks, kui sulle häbi-häbi tehakse, on ju?

Olge siis nõnda kallid ja jääge nüüd kenasti magama!

LINNUKE

Hannaliisa Pärt (7a.)

Linnuke läks päikese juurde. Päike tahtis teada, miks linnuke tuli. Linnuke tahtis sooja. Eestis oli külm talv. Äkki tulid aga tumedad vihmapiilvered ja päike kadus. Linnuke ei saanud sooja. Linnuke nägi maja ja lendas maja juurde. Ta koputas aknale ja palus süüa ning peavarju. Väike poiss Villi nägi linnukest, tal hakkas linnukesest kahju. Villi võttis linnu näpu peale ja tõi tuppa. Ta andis talle süüa, aga õue meisterdas talle pesa. Linnuke oli tänulik ja ta lubas täita Villi ühe soovi. Villi ahtis väga omale vanaema ja kasvõi ükskord koos vanaemaga käia kalal. Linnuke võlus Villile vanaema ja õnged. Villi läks kalale koos vanaemaga. Päril tore oli jääaugust kala püüda. Villi ei tahtnud, et see päev lõppeks.

Õhtuks aga kadus võlujõud ja ta jäi uuesti üksi. Ta oli kurb ja nuttis. Linnuke tuli akna taha ja palus, et Villi enam kunagi ei nutaks. Linnuke käis iga päev Villi akna taga ja poiss ei kurvastanud enam kunagi.

TALVELE OHVERDATUD TÜDRUK

Indiaani muinasjutt

Tšinuki indiaanlaste maale tuli enneolematu ränk talv. Lumi oli inimestele võõni. Kevadeaeg sai kätte, aga lumi ei sulanud. Jääpanku ujus allajõge; neid oli nii palju, et nad ummistasid jõe. Iga öösi sadas lund ja lumi kattis needki kohad, mis tuul oli lagedaks puhunud. Igal pool oli lumelindusid. Ühel päeval lendas üks lind üle küla, midagi punast nokas. Inimesed ehmatasid teda ja ta pillas selle punase asja nokast. See oli küps

maasikas! Sellest taipasid inimesed, et kuskil lähikonnas on juba kevad. Neil oli aga endiselt talv. Maa oli külmanud. Midagi oli valesi. Külavanem kutsus rahva oma kotta kokku. Kõik tulid. Vanad mehed arutasid isekeskis: "Miks küll talv otsa ei saa? Mis me peame tegema?" Viimaks tõusis küla kõige vanem mees üles ja ütles: "Meie vanaisad rääkisid, et kui visata lindu kiviga, ei jää lumesadu järele. Võib-olla on mõni laps kiviga lindu visanud?" Külavanem ütles, et kõik lapsed toodaks vanameeste ette. Ta küsitles neid ühekaupa. Iga laps rääkis ise enda eest. Iga ema värises hirmust, et järsku on tema laps süüdi. Üks laps teise järel ütles, et tema ei ole kividega lindu visanud. Mõned lapsed näitasid ühe väikese tüdruku poole ja ütlesid: "Tema viskas!" - "Küsi lapse käest, kas see on tõsi," ütles üks vanamees tema isale ja emale. Hirmunud tüdruk ütles, et ta viskas korra kivi ühe linna pihta. Vanamehed istusid kaua koos ja pidasid nõu. Tüdruk ja tema vanemad ootasid, südamed värisemas. Viimaks tõusis vanem ja ütles: "Andke oma laps meie kätte. Me ei tapa teda, nagu me esialgu mõtlesime. Me anname ta hoopis Talvele. Siis saab Talve viha otsa ja suvi võib tulla." Tüdruku isa ja ema meel oli raske ja kurb. See oli nende ainuke laps. Aga nad teadsid, et vanamehed teavad paremini ja et kogu rahva saatus on tähtsam kui ühe lapse elu. Inimesed tõid neile lohutuseks kinke, aga nende meel ei saanud kergemaks. Kui külavanem lapse kaasa viis, nutsid isa ja ema kibedaid pisaraid. Nad itkesid teda nagu surnut. Mõned noored mehed saadeti tooma jõelt suurt jääpanka. Vanem mõtles panna tüdruku jääpangale ja sedasi ohverdada Talvele. Nad nägidki veekeerises suurt jääpanka ja tõmbasid selle kaldale. Samal ajal pani külarahvas oma kõige ilusamad riided selga, otsekui läheksid nad Talve auks tantsima. Väike tüdruk pandi kõige uhkemini riidesse. Siis viis külavanem lapse jõe äärde ka kogu rahvas tuli nende järel. Seal tõstsid nad jääpangale kihi põhku ja laotasid põhule mitu matti. Siis panid nad tüdruku jääpangale ja lükkasid kiirese voolu. Jääpank ajus allajõe. Üle veekohina ja jäätükkide ragina kostis lapse nutt ja vanemate halamine. Kui jääpank lapsega oli silmist kadunud, läksid inimesed lauldes koju tagasi. Varsti hakkas puhuma soe tuul. Mõne päevaga oli lumi sulanud. Siis oli inimestel selge, et vanad mehed olid rääkinud tõtt. Kui kevad tuli, läksid inimesed kalapüügipaikadesse, püüdsid ja kuivatasid lõhet. Sügisel tulid nad külla tagasi. Varsti tuli taas lumi ja jää. Ükskord seisid mõned vanamehed jõekaldal ja vaatasid möödaajuvaid jääpanku. Eemal kaugel jões keerles keerises üks pank. Pangal oli midagi tumedat. Külavanem saatis ühe noormehe paadiga seda vaatama. Kui noormees jääpangale ligemale sai, hõikas ta: "See on inimese moodi!" Teised, kes kaldal vaatasid, tõid pikad ridvad ja jääpank tõmmati kaldale. Sellel oli väike tüdruk, kelle nad olid ohverdanud Talvele.

Nad tõstsid ta üles ja viisid isa-ema kotta. Seal ta pandi soojade karusnahkade vahele tule juurde ja ta jäi magama. Hiljem sai see inimene käia paljajalu lumel ja jääl. Inimesed arvasid, et tal on selline eriline vägi. Nad nimetasid teda Va-ka-nii, mis tähendab umbes "vooluga ajuja".

LINDUDE JA LOOMADE SÕDA

Muinasjutt Ernst Peterson

Karu oli püüdnud metsast noore põdra ja tahtis peita selle risuhunniku alla, et pärastpoole sealt oleks rooga võtta. Risuhunnikust tuli aga pisike risulinnuke ja hakkas karu paluma: "Pai – kulla onukene, ära lõhu risuhunnikut: mul on siin pisikene pesakene ja pesas pisikesed põrmukesed pojukesed! Ära lõhu! Ära lõhu!"

Ta hüppas ühelt oksalt teisele ja siutsus haledasti.

"Pea suu!" urises karu. "Sina ja sinu pesa! Mis on sinust ja sinu poegadest kasu! Korista nad siit!"

"Kulla onuke!" palus risulind edasi, "ma olen küll pisikene, aga eks natuke ole ikka minust kasu!"

"Vait!" kisendas vihane karu, "see, mis ma ütlesin, on sulatõsi: ei sinust, su sugulastest ega kõigist lindudest ole pisematki kasu. Kärbssepüüdjad, sääsesööjad, parmupiinajad olete kõik!"

Karu kära oli kuulnud hunt ja sinna jooksnud. Ka öökull ja kaaren olid kära peale ligi lennanud. Öökullile läks see õige südamesse, mis karu rääkis.

"Ohoo!" hüüdis ta jämeda häälega "Pole veel asi nõnda hull! Ohoo! Ohoo! Või meist pole kasu!" Enam ei saanud ta rääkida, kui kaaren võttis sõna ja ütles: "Krant, krants! Krants on vana karu. Või teotama! Ülekohtused loomad! Meist on maapeal tuhat korda enam kasu kui teist!" Ja ta kisendas nõnda kõvasti, et mets kajas.

Rebane oli riidu kuulnud; määr, ilves, tõhk – kõik olid ligi kogunenud. Aga ka vares, rähn, peoleo ja kotkas seisid ümberringi puude otsas ja kuulasid pealt.

"Vaa! Ei saa! Ei saa ja ei saa saamagi, et risulinnu pesa ära lõhute!" vaikus vares. "Viige oma põdrapoeg kuhu tahate!"

"See on hirmus ülekohus!" vihastus tõhk. "Niisuguse pärast peab meie aus onu heast toidust ilma jääma!"

"Ja oma väsinud liikmeid veel vaevama," lisas rebane otsa.

"Lõhu pesa ära!" õrritas tõhk. "Kus nõu ei aita, aitab jõud!"

"Pea suu!" hüüdis peoleo.

"Trrr! . ." laskis rähn sekka, mis niipalju pidi tähendama, kui: ei tohi!

"Sõda, sõda, sõda!" kisendas vares täiest kõrist; teised linnud võtsid nõu vastu ja kuulutasid sõja metsloomadele.

"Olgu!" möirgas karu ja pühkis higi otsalt. "Homme tulge kõrgerabale välja, siis hakkame pihta!"

"Olgu!" karjusid teised loomad, - ja sõda oli kuulutatud.

Linnud lendasid kõrge kuuse otsa nõu pidama; loomad läksid karu koopasse asja arutama.

Kurvalt istusid linnud kuuse otsas.

"Oli ikka natuke ettevaatamatu tegu," arvas kurg, "et kohe varesele järele karjusime. Ega nende meeste vastu palju saa, - need on õppinud kiskuma!"

Arvati siia ja sinna, aga midagi ei teatud ette võtta, mille läbi võit oleks võinud jääda lindudele.

"Päästsin kord mesilase elu, kui ta jõkke oli kukkunud," ütles meokas, "ja ta lubas mulle abiks olla, kui mul häda käes on. Ehk teaks tema nüüd head nõu anda!"

"Õige, väga õige!" vastasid linnud. "Sa mine räägi sellest mesilasele! Aga meie peaksime piiluri ka välja saatma, kes kuulaks salaja pealt, mis aru metsloomad peavad," arvasid mõned.

Kägu võttis selle ameti enda peale. Natukese aja pärast tuli kägu tagasi. Ka meokas oma mesilasega oli sinna jõudnud.

"Noh, mis head või paha kuulda?" küsisid linnud, kui kägu oli tagasi tulnud.

"Asjalugu on järgmine," seletas kukulind: "Nad pidasid karukoopas aru, kuidas sõdida, ja jäid järgmise otsuse juurde: karu hakkab ninameheks, teised on sõdurid, aga rebane seisab kõrgemal kohal ja hoiab saba võidumärgiks ülal. Kui saba tõuseb, siis on võit nende pool, aga kui ta selle maha laseb, siis on häda käes, siis on tarvis jalgadele tuld anda, et eluga pääseda!"

Karu nime kuuldes sai mesilane hirmus vihaseks ja ütles: "Küll ma sellele mesikäpale näitan, või tema tahab ninamees olla!"

"Sõbrad!" hüüdis ta lindudele, "lähme aga kartmata sõtta! Küll ma muretsen, et rebase saba maha langeb!"

Teisel päeval olid vaenlaste väed koos. Sõjakohaks oli kõrgeraba.

Mõlemalt poolt olid kõik tulnud, kes olema pidid.

"Kas olete valmis?" kisendas karu.

"Kas mesilane siin?" küsis öökull tasa.

"Siin, siin," sosistas meokas.

Suure müra ja käraga tormasid loomad lindude poole. Rebane oli kõrge kännu otsa roninud, silmad suureks ajanud ja saba hästi selga tõstnud. Korruga lendas mesilane - viuu! rebase juurde ja andis talle - vops! oma terava nõelaga just nina pihta.

Tuld tuleb rebasele valu pärast silmist. Ta kargab kännu otsast, - ja saba üsna reite vahel.

"Häda! Mehed - vennad, häda!" kisendab jänes, kes hoolega rebase saba vahtinud, "rebase saba üsna maas!"

Mehed - vennad vaatavad selja taha . . . Rebane jookseb, kaapab kord ühe, kord teise käpaga nina. - Ja saba? - Saba jookseb mööda maad.

"Häda!" kisendavad loomad ja pistavad kõik jooksu. Linnud kihutavad kõik takka järele ja ajavad nad kus seda ja teist.

Loomadel oli häbi suur. Nad ei tohtinud oma silmi enam lindudele näidata.

Öökullil on sellest võidust veel praegugi hea meel ja tänapäevani kisendab ta öösi uhkesti: "Ohoo, ohoo!" - nõnda et mets kajab.

OMALOOMING

SIISIKESE OKSJON

Autor: Maia Kundla Raeküla lasteaia õpetaja

Siisikesel oli kuuse otsas pesa. Pool sügist ja terve talve oli siisike sinna pessa sammalt ja kuuseoksi vedanud. Nüüd, kui kevad käes, oli aeg sinna mune muneda, kuid ruumi muneda polnud. Siisike otsustas oksjoni korraldada ja pool vara maha müüa. „Kuuseoks!” kuulutas siisike.

„Esimest, teist ja kolmandat korda!”

Peoleo lendas kuuseoksaga minema. Peoleo pesa oli paju harude vahel. Peoleo mõtles oksast kiige teha.

„Pehme kuivanud sammal!” kisas siisike.

Varblane tassis sambla ära. Varblase pesas oli pehme padi puudu, ta lootis samblast abi saada.

„Kolm kukesulge!” Läks oksjon edasi.

„Kroon ja kaks sulge!”

Kaup muudkui kadus. Pesa oli juba päris tühi, kui siisikesele pähe torkas, et kanges kauplemishoos oli ta unustanud raha küsida. Nüüd ta siis lendab ja otsib ostjaid.

SIISIKESTE LAUL

Autor: Diane Pani Raeküla lasteaia muusikaõpetaja

Me siisikesed oleme tsiu, tsiu.....
ja lõbusasti laulame, tsiu, tsiu.....
on siidine me kuueke, tsiu, tsiu, tsiu
ja väikene me nokake tsiu, tsiu, tsiu

SIISIKESTE RÜHMALAUL

Autor: Maia Kundla Raeküla lasteaia õpetaja

Päike tuleb tagasi mööda mäge üles.
Istub meie akna peale linnukene süles.
kas sa kuuled linnukese siristavat viit,
Laulab siin ja laulab seal, roheline lind.

Rohelisel linnukesel lühike on lend,
siisikeseks, siisikeseks nimetab ta end.
Siristab ja siristab ja rõõmu kaasa toob,
üheskoos lastega muinasjutte loob.

SIRTSUKESTE RÜHMA JUTUD

LINNUPESA

Västrik, väike väle lind,
küllap tunnen sind.
Teised nii ei lenda, rända
ega viska hända.

Aiamaja katuseviilu all on linavästriku pesa. Pesas on viis poega. Kui vanalinnud ussikestega tulevad, tõusevad sealt kõrgele viis pärani nokka ja piuksumist on nii palju, nagu oleks näljaseid suid viiskümmend.

Reedik ja Riina istuvad aiamaja ette pingile. Nad tahavad lähedalt näha, kuidas poegade toitmine käib. Aga nüüd ei käi see enam sugugi.

Linavästrikid ei julge pesale lennata. Vanad istuvad õunapuul, ussikesed noka vahel, ja piidlevad lapsi.

"Vanaisa, miks linavästrikid meid kardavad?" küsisid Reedik ja Riina.

"Miks nad sind ei kardavad?" Vanaisa muheleb. Vanaisa istub pesa alla pingile ikka tarbe pärast, piipu toppima või prilliklaase puhastama.

Linavästrikid saavad aru, et vanaisal pole nendega asja.

Veidi aru pidanud, toovad Reedik ja Riina toast ajalehe. Nad istuvad kõrvuti pingile ja löövad lehe lahti. Lugada nad veel ei oska, aga kust linavästrikid seda teavad. Reedik lükkab sõrmega oma lehte kaks auku!

Ühe endale, teise õele piilumiseks. Ja näe kus lugu! Vanalinnud rahunevad korrapealt. Piuks, piuks kisendavad pojad üksteise võidu.

Ainult see, kellele ussike kurku pistetakse, vakatab korraks.

(Viide: Johannes Käis, "Esimesed Vaod", J. Rataspepa trükk, Tallinnas 1936).

MIKS LINNUKE EI LAULNUD?

Jannu oli linnukese kinni püüdnud ja puuri pannud. Kogu päeva istus lind paigal, ei süüdnud ega laulnud. "See on rumal lind," sõnas Jannu õde Hiljale. "Hoian talle oma suhkru, otsin seemneid ja rohtu, ta norutab aga peale, nagu oleks tal kes teab kui paha olla."

"Viime puuri välja ja riputame ta kase oksa külge! Ehk siis hakkab laulma," arvas Hilja.

Nii tehtigi. Ainult pisut piiksatas linnuke, nähes sinitaevast. Siis vaatas jälle vaikides alla.

"Küll on rumal!" ohkas Jannu.

"Ei tea, kas on ühtigi rumal," lausus Hilja. "Ehk ta ei taha puuris laulda."

Laseme ta vabaks. Kui ta siis ka ei laula, siis on ta tõesti rumal." Jannu oli sellega nõus, sest laulmise pärast ta oli linnu puuri pannudki. Hilja võttis puuri sülle ja avas selle ukse. Linnuke lendas välja, istus koplis kuuseoksale ja laulis nii ilusat viisi, et poleks võinud uskudagi. Kaua aega sillerdas ta, ja lapsed kuulasid seda imestusega. Viimaks ütles Hilja:

"Nüüd ma mõistan. Ta ei tahtnud vangis laulda."

Mõtlemiseks: Miks Jannu püüdis linnukese kinni? Miks ta pahandas, kui lind ei laulnud? Mis mõtles linnuke puuris? Mis oleks teinud Jannu, kui Hilja ei oleks talle head nõu andnud?

LENNUVÕISTLUS

Linnud tulid kokku, et selgitada endi seast väledaim lendaja. Omavahel tahtsid võistelda tuvi, pistrik, pääsuke, vares, kuldnokk, kägu, metspart ja metshani.

Pistrik uhkeldas: "Minust ei ole keegi nobedam." Pääsuke võngutas edvistavalt saba ja muigas üleolevalt. Vares oli kõige suurem kiitleja. Ta silus nokaga tiivasulgi, ajas rinna ette ja kraaksus: "Kii-rrr-em, kii-rrr-em olen mina!" - "Eks näe," kudrutas tuvi. Kägu silmitses metsparti ja metshane ning kõkutas kadedalt: "Viimati tahavad need kaks rasvapalli esikohale tulla?" Metspart ja metshani ei teinud solvunud nägu. Siis linnud otsustasid: stardipaigaks olgu Tallinnas Ülemiste järve rabamännik, lennata tuleb sirgjoones Tartu suunas ning lennu kestvus olgu tund aega. Vahekohtunikuks paluti kotkas. Kotkas andis tiivaviipega märku ja läks võistluseks lahti.

Õhus sööstis kohe teistest ette pistrik ja pääsuke. Nende järel lendasid noolekiirusel tuvi, metspart ja metshani. Järgnesid kuldnokk ja kägu.

Vares vehkis küll kangesti tiibadega, aga jäi ikkagi viimaseks.

Poole tunni pärast väsisid pääsuke ja pistrik ära. Nüüd rühkisid kõige ette metspart ja metshani. Teisi võistlejaid ei olnud varsti nähagi.

Tund sai otsa. Kotkas võttis maakaardi ja märkis sinna kohad, kuhu keegi võistlejaist oli tunni ajaga jõudnud lennata. Kõige kaugemale oli jõudnud metspart - Põltsamaale. Ainult natuke maad jäi maha metshani.

Tema lõpetas lennu Koigil. Pistrik, kägu ja kuldnokk tulid kolmekesi kolmandaks. Nemad olid Paidesse jõudnud. Tuvi ja pääsuke lendasid vaid Kõueni ning vares vaevalt Koseni.

Vahekohtunik kotkas muutis inimeste vanasõna pisut linnupärasemaks ja lausus niiviisi: "Kes algul tegid nokaga suure linna, ei teinud pärast tiibadega kärbsesepesagi!"

Lennukaugus Tallinnast:

Kose - 50 km

Kõue - 60 km

Paide - 80 km

Koigi - 90 km

Põltsamaa - 100 km

(Viide: Tiit Randla. Täheke nr. 7 / 1972).

RÄNDLINNUKESTE ÕHULAEV

(Viide: Norra lastejutt).

Viis väikest rändlindu alustasid sügisel pikka reisi kaugele soojale maale, kus leidub rikkalikult toitu. Nad lendasid hulk maad üle maade ja vete, üle mägede ja metsade. Viimaks jõudsid nad suure mere rannale. Selle mere taga asus see soe maa, kuhu linnukesed rändasid. Eneste keskel olid nad head sõbrad ja oleksid heal meelel ka üheskoos üle suure mere lennanud. Kuid nende tiivad olid tillukesed ja nõrgad, nad ei usaldanud nii pikka lendu ette võtta. Nüüd ootasid nad, et keegi neid kannaks üle mere.

Ei kestnud kaua, siis nägid linnukesed suurt kala ligemale ujuvat. "Armas kala, kas võiksid meid üle mere kanda," palusid nad. "Minu seljast kukuksite karsumdi! merre," lausus kala ja kadus sügavasse vette. Sattus lammas sinna tulema. "Lambake, kanna meid üle suure mere!" palusid jälle linnukesed. "Ei saa," vastas lammas, "ei oska lennata ega ujuda! Kuid oodake vähe. Varsti tuleb suur lind, kel on hästi pikk nokk, pikk kael ja väga pikad jalad. See võib küll teiesuguseid linnukesi üle mere viia."

Mõne silmapilgu järel kuuldi üleval õhus kohinat ja palju suuri linde jõudis rannikule. Need olid kured. Nad hoidsid kaelu õiele ja lehvitasid õhus tiibadega üsna aegamööda, nagu polekski lendamine raske.

"Kas kannate meid üle mere?" hüüdsid linnukesed esimesele kurele.

"Mul on juba täiskoorem seljas, kuid mu neljas seltsimees on veel vaba. Katsuge, et talle nobedasti selga asute!"

Teine ja kolmas suur lind lendas mööda. Siis järgnes neljas. See lubas nad kaasa võtta. Ruttu istusid väikesed rändlinnud viiekesi ta selga suurte tiibade vahele.

"Kas olete juba paigal?" küsis kurg. "Piip-piip-piip!" vastasid linnukesed.

"Hoidke endid kõvasti kinni!" hoiatas kurg. Ise alustas ta teiste seltsimeeste kannul lendu üle suure ja sinise mere. Sellest ilusamat ja uhkemat õhulaeva pole vist kusgil nähtud. Väikesed rändajad ta seljal olid üliõnnelikud.

Materjal pärineb lehelt:

<http://miksike.ee/documents/main/lisa/2klass/8linnule/2kl8lu.htm>

TALVIKE

Peep Veedla

Talvike on tore lind,
alati on köitnud mind.
laulab, et see tee viib riiga,
uskuda ei tasuks liiga

OMALOOMING

SIRTSUKE SIIRI

Autor: Erle Tamme Sirtsukeste ja Kullalindude rühma lapsevanem

Oli päikseline talveilm. Sirtsuke Siiri lendas metsas ja otsis süüa, sest tal oli kõht tühi. Juba silmaski ta marjapõõsast, kus leidus söögipoolist. Kuid, oh häda! Sama põõsast oli märganud ka Kullalind Kauri, kes maandus oksale ja tahtis marja haarata. Seda ei saanud Siiri lubada. See oli tema põõsas! Tema leitud marjad!. Ta ei kavatsenud seda kellegagi jagada.

Sirtsuke Siiri lendas tiibade vehkides Kullalind Kauri poole: „Minu!“ siristas Siiri. „Palun luba ka minul mõni mari võtta, kõht on nii tühi!“ palus Kauri.

„Minu, minu, minu!“ karjus Siiri ja trampis okste peal. Kauri tõusis lendu ja siirdus toitu otsima mujale.

Siiri oli väga rahul ja kavatses üksi hakata mammusid sööma. Tema imestuseks polnud põõsa küljes enam ühtegi marja. Suures kadeduses ja vihas oli ta okstel trampinud ja marjad olid kukkunud põõsa all olevasse kohevasse lumme. Seal Siiri neid enam kätte ei saanud. Pettunult vuristas ta uut toidukohta otsima. Tal polnud rõõmu soojast päikesest, sest kõht oli väga tühi. Varsti nägi ta Kaurit maiustamas maitsvate marjadega.

Ta maandus eemal puu otsas. Oli ta ju enne Kaurile keelanud enda leitud marju, mille üle tal nüüd väga häbi oli.

„Tule sööma! Siin on küllalt meile mõlemale!“ oli kauri lahke.

„Palun vabandust, et ma sinuga pahasti käitusin!“ ütles Siiri.

„Mis sellest enam rääkida! Sööme parem!“ Ja seda nad tegidki.

ÕNNELINDUDE RÜHMA JUTUD

VIDRI, KADRI JA NENDE LAPSED

Eli Tee

Majaräästa all elab sõbralik pääsupere. Pääsuisa nimi on Vidri, pääsuema kutsutakse Kadliks ja oma lastele panid nad ka kõlavad nimed: Midli, Madli ja Kudli.

Igal hommikul paneb pääsuema Kadli lastele pudipõlled ette ja läheb ise toitu otsima. Toiduotsimise tööd teevad Kadli ja Vidri kahekesi, kuid laste isu ei saa ega saa täis.

"Ussipudi!" nõuab Kudli.

"Sirtsusuppi!" küsib Midli.

"Mutukaid-mardikaid!" hüüab Madli.

Õhtuks on nii pääsuema kui pääsuisa üsna väsinud.

Kord, kui pääsuisa istus hetkeks pesaäärele tiibu puhkama, pidas pääsuema teda Kudliks ja pistis talle priske sääse suhu: mopsti!

Pääsuisa sõi sääse pikemalt mõtlemata ära ja tänas abikaasat maitsva palakese eest.

"Uih!" hüüdis pääsuema ehmunult. "Polegi Midli, Madli ega Kudli! See oled hoopis sina, Vidri!"

Pääsuisa puhkes naerma: "Mina jah!" Aga ära muretse, Kadli, küll ma teinekord toon sulle ka mõne iseäranis isuäratava tõugu!"

PÄTU JA PÄÄSUKESED

Eino Tali

Pätu oli noor kass. Uudistades vahtis ta lahtisest kuuriuksest sisse- ja väljalendavaid suitsupääsukesi. Kuuris laetala küljes oli savipesa, kus kasvasid pääsupaari pojad.

Ütlesin Pätule: "Ole pääsude vastu viisakas. Kuuled, kuidas nad sibinal-sabinal saksa keelt räägivad: siinik viinik vitter mutter viglaki vaglaki virrdi!"

Kuid pätu ei olnud viisakas. Ta lõi saba püsti ja, tähtsust täis, jalutas kuuri. Seal ronis küttepuudevirnale, et käpaga pääsupesani ulatada. Aga nüüd söötsid pääsukesed valjult tsi-tsi hüüdes kassi poole ja rapsasid teda noka- ja tiivalöögiga. Pätu ehmus, kaotas tasakaalu, kukkus puuvirnalt maha ning, kõrvad lidus, tormas õue. Pääsukesed järele. Pätu lippas aida alla. Pääsukesed istusid elektritraadile vaenlast valvama. Niipea kui kass aida alt välja tuli, tormasid linnud talle hoope jagama. Kui ma viimaks pätu päästsin ja süles tuppa viisin, kuulsin, kuidas pääsukesed elektritraadil parastasid: "Liks liksu, laks laksu peale,

vanakuri sai kuklasse kärts-kärr!"

Kogu selle kevade ja suve ei pistnud pätu enam ninaotsagi kuuri.

Kogumik "Memme, palun loe mulle!" (Ilo, 2001)

PÄÄSUKESTE LAUL

Rudolf Reiman

Midli-Madli,
Kudli-Kadli,
tiivad valla.
räästa alla
teeme uue maja!
Savi, kõrsi vaja.
kraavilt ja niidult
nopi,
mööda, lao ja topi,
nokas helin,
päikese kõlin -
viidit-viit,
sealt ja siit,
virr!
Midli-Madli,
Kudli-Kadli,
sulgi toome,
vaipu koome!
Laulan metsa mune:
eit, sa mune, mune!

Haume siia lauldes pojad
säädame suureks soojad:
tiivad õue,
laulud põue:
tsiivit-tsiit,
nurm ja niit,
tsirr!
Midli-Madli
Kudli-Kadli:
hiilib sügis,
murdja nugis,
kannul tuuled kanged,
pakane ja hanged!
Põgeneb kuldne päike.
Kokku nüüd, suur ja väike,
järgi tema,
isa, ema
piirit-piit,
ära siit,
pörr!

Kogumik "Memme, palun loe mulle!" (Ilo, 2001)

LINDUDE KEVAD

Mart Raud

Mustad tiivad, valge rind,
lendab pääsulind.
Eks ta varsti peale hakka
pesa lauda lakka.

Kogumik "Memme, palun loe mulle!" (Ilo, 2001)

PÄÄSUPESA

Ellen Niit

Pääsukesed tegid Kaia ja Kaarli katuseräästasse pesa.

"Vaadake tasa!" õpetas isa. "Pääsukesed pelgavad."

"Vidiit, vidiit," pistavad pääsukesed läbi õhu.

"Vidiit!" Nende sabakäärid lõikavad taevasinisest tükke välja.

Suvi on käes, helesinine suvi.

Kogumik "Taadu, palun loe mulle!" (Ilo, 2002)

PÄÄSU

Venda Sõelsepp

Tule, käärisabaline pääsu,
oma pesa minu räästa alla tee!
Kulliküüne eest siin leiad pääsu -
oma kodu minu räästa alla tee!

Vidista, mu sinikuubne sirgu -
midli-madlidele valla on mu uks!
Laulupundar tõmba kärrdi! sirgu -
kudli-kadlidele valla on mu uks.

Piiri-pääri oma salme veeri,
nokk täis noote, tiivus kõrge lennuring.
Peagi palistab su pesaveeri
udusulis pärlisilmne rõõmus ring.

RÜHMA LUULETUS

Piiri-pääri pääsukene,
imeilus linnukene,
Tuled jälle kevade?
Tood meil kaasa teisi linde?
Laulad õitsma Eesti pinda?
Hüüad rahvast rõõmule.
Piiri-pääri pääsukene,
imeilus linnukene,
laulis meie aia pääl,
lendas üle meie kesa,
räästa alla tegi pesa,
söötis oma poegi seal.

OMALOOMING

LINNUPOJA LAULUKE

Autor: Peeter Mägi isa Õnnelindude rühmast

Refr:

Terve päeva laulust kajab
Meie tänav, meie maja
Rõõmsaid lapsi-laululinde
Lasteaias ikka vaja.

1. Õnnelinnud, siisikesed
Huulil väiksed viisikesed
Kullalinnud, värvukesed
Tantsujalad-varbakesed

2. Meie maja linnumaja
Sirtsukesed, siidisabad
Vihma meil siin sees ei saja
Lapsed õnnes on ju vabad.

LASE, MA KASVAN

Autor: Tiiu Nasari Raeküla lasteaia õpetaja

Lase, ma kasvan; lase, ma kosun
siin majas, niikaua kui võin.
Ka täna, kui tulin ma kodust,
kõik mängud ma endaga tõin.

Päike tõuseb vara, kell on vähe veel.
Sirtsukestel rõõme täis on meel.
Värvukesed wait ei püsi kaua -
aeg on joosta lapsepõlve teel!

Siisikesed lõunal tukastavad veidi.
Lastele teeb uni ainult head.
Siidisabad, laulgem neistki,
õppetükke tehes murdvad' pead.

Õhtu jõudes Kullalinnud on ju ootel
vanemaid nad tervitavad reas.
Homme jälle Õnnelinde hoolet
hoiavad me kasvatajad tublid, head.

Lase, ma kasvan; lase, ma kosun
siin majas, niikaua kui võin.
Ka täna, kui tulin ma kodust,
kõik mängud ma endaga tõin.

RAEKÜLA LASTEAIJA LINNUPERE LAUL

Autor: Diane Pani Raeküla lasteaia muusikaõpetaja

Me rõõmsad lapsed oleme
ja Raeküla lasteaias kohtume
Siin on meil armas pesake,
kus sõpradega mängime
ref: lasteaias olla hea
igavust ei tundma pea

Nagu linnukesed me
lõbusasti laulame
Meie maja linnupere
hüüab sulle „tere, tere”
ref: lasteaias olla hea
igavust ei tundma pea

Sädistavad sirtsukesed
Värvukesed, siisikesed
Siidisabad, kullalinnud,
hõiskavad ka õnnelinnu

NÄIDEND

SIISIKESTE JÕULUEELSESED SEIKLUSED

Autorid: Maia Kundla Raeküla lasteaia õpetaja
Diane Pani Raeküla lasteaia muusikaõpetaja

TEGELASED:

SIISIKESED: (linnud) lapsed
SIISIKESTE EMA: õpetaja
KASS: õpetaja
PÄKAPIKK: õpetaja
JÕULUVANA

KAUNISTUS: Meenutab metsa, sajab lund, tekkinud on suured hanged
VAHENDID: Mägi- kungas (kuhu taha peidab end päkapikk), 3- rõngast,
kus linnud leiavad endale süüa.

*Muusika saatel lendavad saali väikesed siisikesed ja siisikeste ema.
Muusika vaibub.*

SIISIKESTE EMA: Oi, mu kallid lapsukesed. Õues on päris külmaks
läinud, peaksime vist endale mõne soojema elupaiga leidma. Muidu
külmume veel ära. Tulge minu järel ja ma juhatan teid soojale maale.
*Lapsed teevad õpetaja selja taha „rongi” ning hakkavad õpetaja järel
laulu saatel lendama*

VÄIKESED LINNUD

LINNUD KÕIK RÕÕMSASTI LENDAVID KOOS

LAULAVAD SIRTUDES LAULU.

VÄIKESED LINNUD, VÄIKESED LINNUD

NÜÜD LASKUVAD, ET PUHATA VÕIKS SIIN.

Laulu lõpus õpetaja ja lapsed kükitavad

SIISIKESTE EMA: (tõuseb püsti) . Oi kallid lapsukesed, selleks edasi
lennata peaksime natuke sööma. Muidu jõud saab otsa.

LAULUMÄNG

„Otsime süüa”(vahendid: võimlemisrõngad)

SIISIKESTE EMA: „ No nii! Me kõhud täis ning nüüd võime edasi
lennata.

*Lapsed moodustavad laulu „VÄIKESED LINNUD” saatel õpetaja selja
taha „parve”. Äkki hiilib uksest sisse KASS.*

Linnud ehmatavad ning lendavad toolide peale peitu.

KASS HIILIB JA PIILUB

LAULUMÄNG

„ KASS JA LINNUD”

(laulumängu mängitakse 3-korda)

Kass lööb käega ja lahkub

SIISIKESTE EMA: Oi, kuhu see kass on meid nüüd ajanud. Oleme
eksinud teelt. Tulge lapsukesed minu juurde ning hakkame edasi
lendama. Küll me kohale jõuame.

Lapsed moodustavad õpetaja selja taha „ parve” liigutakse laulu edasi.

VÄIKESED LINNUD....

Laulu lõpus lapsed kükitavad. Algab torm

TORMI MUUSIKA.....

Lapsed poevad õpetaja külje alla.

Linnud ekslevad tugeva tormi käes ning lõpuks poevad lumehange peitu.

TORM VAIBUB

Teisel poolt hange väljub päkapikk. Raputab riided lumest puhtaks.

PÄKAPIKK: „ Oi, kui hea, et see torm lõpuks vaibus. Oh - oo, ma kuulen
mingit siutsumist.”

Hange sees siutsuvad linnud, päkapikk hiilib vaikselt, et näha kes hange taga siutsub. Päkapikk leiab linnud.

PÄKAPIKK: „ Oh, heldeke mida mina siin suure hange sees näen. Miks te siin kallid linnukesed külmetate?”

SIISIKESTE EMA: „(väriseval häälel) Õues on nii tugev torm, et pugessin oma lastega siia peitu.”

PÄKAPIKK: „ Tulge kallikesed siit hangest nüüd välja. Torm on ammu vaibunud.”

Linnud tõusevad hangest välja

PÄKAPIKK: „ Te olete vist päriselt ära külmunud? Tulge siia poole ning ma näitan teile, kuidas saab endale sooja teha.”

LAULUMÄNG

„MINU TIIVAD”

PÄKAPIKK: „ Teate kallid linnud, ma viiksin teid nüüd ühte toredasse linnumajja, kui te nõus olete?”

See linnumaja alles avati, seal leiaksite endale palju uusi sõpru ning saate sooja ja armastust. Selleks, et kiiremini sinna jõuda istuge minu turjale ja ma viin teid kohale.”

Päkapikk, õpetaja ja lapsed moodustavad saani e. päkapikk ees ja lapsed järel

LIKUMISMÄNG

„TRILL-TRALL”

Peale tantsu jõutakse linnumajja.

PÄKAPIKK: „Nii, olemegi kohal! Ja mina arvan, et siin teile meeldib kindlasti.”

SIISIKESTE EMA:” Kallis päkapikk, selle eest et sa meid siia toredasse linnumajja, õpetaksime sulle ühe toreda tantsu.”

TIBU TANTS (aisakella muusika saatel)

PEALE TANTSU SISENEB SAALI JÕULUVANA

Seljatagant piilub kass (kass , kes eelnevalt oli siisikesi hirmutanud).

Linnud märkavad kassi ja jõuluvana ning ei tea mida teha. Poevad päkapiku seljataha peitu.

PÄKAPIKK: „ Miks poete peitu armsad siisikesed? See on ju me kallid jõuluvana.”

SIISIKESTE EMA: „Oh ei, me kardame jõulumeest vaid seda kurja kassi, kes meil liiga teeb.”

JÕULUMEEES: „Ärge kartke seda kassikest, ta pole üldse kuri. Räägi, mida tegid neile, et nad sind nõnda kardavad. ”

KASS. „ Ma ei teinud midagi. Tahtsin ainult mängida, kuid nemad lendasid ära.”

JÕULUMEEES: ”No näete kallid linnukesed, ta pole üldse kuri. Tulge teeme talle pai.”

Lapsed tulevad, teevad pai kassile ja jõuluvanale. Kass lööb nurru.

JÕULUMEEES: „ Aga kuulge, mis linnud teie küll olete? Ma olen igasugusid linde näinud, kuid selliseid rohelisi küll mitte!”

SIISIKESTE EMA: „Oh oo. Kas sa tõesti ei tunne meid? Kuula me lauluke ära, ehk siis tuleb meelde, mis linnud me oleme”

Jõuluvana, kass ja päkapikk sätivad end mugavalt toolile

SIISIKESTE LAUL

JÕULUVANA: „ No muidugi ma tunnen teid. Lihtsalt ma pole teid kaua näinud.”

SIISIKESTE EMA: Tead jõuluvana, me oleme ühe aastaga leidnud omale kindla kodu ja

palju targemaks saanud. Aga kallid kiisu ja jõuluvana tulge õpetame teilegi mõne tantsu”

KAND JA VARVAS

AISAKELL- sabaga

SIISIKESTE EMA: „Tead jõulumees, meil oleks tore sulle esitada mõni laul. Sina kuula ja kui oskad laula kaasa!”

KELGU TOON

JÕULUMEEES

KINGITUSTE JA JAGAMINE

Jutupanga koostasid Pärnu Raeküla lasteaia õpetajad:

EVE LAIDVEE, KARIN LEETSAR, MARGIT SEIMAN, MAIA KUNDLA,
ALLI SAARKIVI, TIIA PUKK, HELE TRUUMAN-SAARE, KÜLLIKE
LAANELA, TIJU KATTAI, TIJU NASARI, LIISA SAARSE, ÄLIS KASELA,
ENE LAIDVEE

**SUURED TÄNUD KÕIGILE JUTUPANGA AUTORITELE JA
KOOSTAJATELE!**